

Пролог

Елісондо

Коли Амаї Саласар було дванадцять років, вона загубилася в лісі і пробула там шістнадцять годин. Її знайшли на світанку в тридцяти кілометрах на північ від місця, де вона збилася з дороги. Дівчинка лежала непритомна під зливою; почорнілий обвуглений одяг, подібний до вбрання середньовічної відьми, яку витягли з вогнища, контрастував із білосніжною, чистою, холодною шкірою, неначе витесаною з криги.

Амая завжди стверджувала, що майже нічого не пам'ятає. Всі події, що сталися після того, як вона зійшла зі стежки, стерлися, лишивши низку образів, які повторювалися знову і знову протягом кількох секунд. Запаморочлива швидкість, із якою прокручувалися її спогади, нагадувала роботу праксиноскопа Рено: послідовність рухливих малюнків створювала ефект цілковитої нерухомості. Інколи вона запитувала себе, чи справді блукала лісом, чи, може, просто застигла на місці, дивлячись на одне й те саме дерево стільки часу, що її мозок занурився в якийсь гіпноз, унаслідок чого в пам'яті навіки закарбувався прадавній силует матері-богині. То був звичайний недільний ранок, що нічим не відрізнявся від інших. Амая вирушила на прогулянку зі своїм собакою Іпаром та групою туристів з Аранси, до якої приєдналася попереднього тижня. Хоча їй подобався ліс, вона погодилася лише для того, щоб зробити приємність своїй тітці

Енґрасі, яка довгими місяцями вмовляла її частіше виходити з дому. Обидві знали, що вона не могла гуляти в селищі. Впродовж останнього року її маршрути стали одноманітними: вона ходила до школи, верталася додому, а щонеділі супроводжувала тітку до церкви. Решту часу Амая проводила вдома — сиділа поблизу каміна, читала, виконувала домашнє завдання, допомагала тітці прибирати чи готувати їжу. Годився будь-який привід, аби не покидати свою оселю. Будь-яке виправдання дозволяло їй відсторонитися від того, що відбувалося в селищі.

Вона завжди розповідала, що забула геть усе і пам'ятає одне — як дивилася на дерево, але це не зовсім відповідало дійсності. Окрім дерева, її пам'ять відтворювала бурю... і будиночок посеред лісу.

Коли Амая прийшла до тям, вона побачила свого батька, який стояв біля лікарняного ліжка. Бліде лице, мокре після дощу волосся обліпило чоло. Червона лінія окреслювала повіки, що набрякли від сліз. Завваживши, що вона розплющила очі, він турботливо нахилився над нею. На обличчі читалося хвилювання, яке поволі змінювалося полегшенням. Цей занепокоєний вираз сповнив її такої пронизливої ніжності, що вона мало не захлинулася у морі емоцій. Амая любила його — з тією ж силою, що й завжди. Вона поривалася сказати йому про це, але її зупинив легенький дотик його теплих губ.

— Амає, нікому не кажи, — прошепотів він їй на вухо. — Якщо ти мене любиш, мовчи. Нікому не кажи.

Вся любов, що її вона відчувала як тоді, так і завжди, міцно стиснула їй груди. Слова, що мали передати багатство її почуттів, померли всередині, пристали до голосових зв'язок, перетворившись на болісний спогад. Неспроможна вимовити жодного звуку, дівчинка кивнула, і ця мовчанка стала останньою батьківською таємницею, яку вона зберегла, і водночас причиною охолодження її любові.

Частина перша

Композитор повсякчас думає
про свій незакінчений твір.

Стравінський

Мертві роблять усе, що можуть.

Енґрасі Саласар

1. Альберт і Мартін

Бруксвіль, Оклагома

Альберт

Альберт мав одинадцять років. Він був хорошим хлопчиком, але того дня не послухався батьків. Не тому, що йому подобалося засмучувати їх: просто він подумав, що цього разу — як і в попередніх випадках — нічого страшного не станеться. Впродовж останніх годин синоптики попереджали, що насувається сильний ураган: зіткнення теплих і холодних вітрів високо в небі мало призвести до утворення торнадо, що спуститься на землю. Щоправда, від початку весни вони жили в постійному очікуванні стихійного лиха. Його мати вмикала телевізор на максимальну гучність попри те, що на інформаційному каналі повідомляли ті самі новини: повторна трансляція розпочиналася одразу після закінчення випуску. Та горе тому, хто насмівлювався стишити звук або перемкнути на інший канал. Батьки серйозно сприймали тему торнадо, і Альберт не розумів чому. Хай там як, а жоден смерч не зачепив їхній будинок. Вранці він сказав їм, що Тім — син Джонсів — запросив його погратися до себе. Проте вони навідріз відмовилися випустити його надвір. Три роки тому ферма родини Джонсів була понівечена ураганом, і не було жодних підстав вважати, що подібна історія не повториться. Тему закрито. Всі мають лишатися вдома й спуститися до укриття, щойно пролунає сигнал тривоги.

Альберт не заперечував. Після сніданку він поставив у мийку свою чашку й вислизнув крізь задні двері. Пройшовши половину дороги до ферми Джонсів, хлопчик почав усвідомлювати, що відбувається щось дивне. Хмари, що з самого ранку вкрили небо, рухалися з надзвичайною швидкістю; у просвітах між ними проглядало сонце, відкидаючи на землю світлотіні. Внизу все завмерло: в полях панував спокій, машини стояли в коморах, птахи замовкли. Прислухавшись, він почув далеке виття собаки. А може, то був не собака? Альберт угледів ферму Джонсів, коли налетіли перші пориви вітру. Наляканий, він щодуху побіг уперед, піднявся сходами до подвір'я і з усіх сил загнував у двері. Ніхто не озвався. Обійшовши будинок, він перевіряв задні двері, які завжди лишали відчиненими. Та сьогодні їх замкнули. Притулившись до вікна, Альберт приклав долоню козирком до лоба й оглянув кухню. Там нікого не було. І тоді пролунав цей звук. Він відступив на два кроки назад і визирнув крізь бічний вхід. Торнадо ревів, проносячись безлюдною лукою, мов зловісне створіння в темному плащі, зітканому з пилу, туману й смерті. Захопившись видовищем, Альберт на якусь секунду скам'янів, загіпнотизований його стрімким просуванням до ферми, вражений його манливою могутністю. Тим часом запорошені піщинками очі наповнилися сльозами — реакція на сильний страх. Він роззирнувся довкола, шукаючи, куди втекти й де сховатися.

На фермі Джонсів було укриття, що, ймовірно, розташовувалося в передній частині будівлі... проте він не дуже точно пам'ятав, і було запізно вертатися туди. Хлопчик чкурнув до курника, оглянувся один раз, позирнув на монстра, що невпинно наближався, і побіг далі, до маленької будівлі, благаючи, аби двері були відчинені. Посмикав за грубий засув — тоненьку дощечку, що ледве трималася на одному цвяху й кріпилася до ви-

їмки на одвірку. Зачинився зсередини. На якусь хвильку його огорнула цілковита темрява; очі намагалися адаптуватися до тьмяного світла, що проникало крізь щілини. Захеканий після бігу, він майже задихався — як від фізичних зусиль, так і від огидного запаху пір'я і курячого лайна. Хлопчик обмацав кишеню в пошуках інгальатора й раптом згадав, що лишив його на столі біля телевізора. Змусивши себе стримати сльози, Альберт прислухався до ревіння чудовиська надворі. Може, виття стало тихішим? Може, ураган віддаляється? Він розпростерся на підлозі, не зважаючи на м'які теплі екскременти, що просякнули тканину його штанів, і вдивився в отвори між дошками. Якщо торнадо на секунду змінив напрямок руху, він зробив це, щоб повернутися з подвійною силою. Альберт побачив, як він мчить лукою, мов жива істота, яка вбирала в себе все, що траплялося на її шляху. Хлопчик озирнувся і лише тоді, коли його очі призвичаїлися до напівтемряви, розгледів птахів. Курки тихенько скупчилися в одному з кутків, утворивши щільну масу. Вони знали, що невдовзі помруть, і він теж зрозумів, що помре. Тремтячи з ніг до голови, Альберт поліз до птахів і, зіщулившись усім тілом, протиснувся між ними. Наступної миті ураган дістався ферми. Мовчазна покірність, із якою курки прийняли свою долю, змінилася сумним протяжним кудкудаканням, що нагадувало крики людей, охоплених панікою. Альберт теж закричав, кличучи свою маму. Поки повітря виходило з легенів, його уява чітко малювала маленькі альвеоли, які лікар якось показав йому на схемі, — сплющені, нездатні накопичувати кисень. Попри це, він кричав і кричав до цілковитої знемоги, зосередившись на власному вереску, що нагадав йому дитячий писк. Хлопчик збагнув, що це кінець, коли не зміг розчутити жодних звуків: рик монстра за дверима перекривав геть усе.

Останнім, що він відчув перед тим, як курник розвалився, було тепло його сечі, яка розливалася між ногами.

Мартін

Високо в чистому блакитному небі сяяло сонце, і жодна хмаринка не затьмарювала його досконалості. Здавалося, це якийсь злий постапокаліптичний жарг. Мартін зупинився, відчувши, як крапля поту поповзла по короткому, ретельно розчесаному волоссю. Знервований, він провів рукою по шиї і пересвідчився, що комір сорочки починав намокати. Носком лискучого черевика чоловік відкинув тріски й уламки, розчистивши місце для свого портфельчика. Дістав із кишені білу полотняну хусточку й протер потилицю. Згорнувши хусточку навпіл, він сховав її і оглянув себе. Добре випрасувані штани, бездоганне взуття. Втім, м'яка джинсова куртка не годилася. Треба було обрати щось легше з огляду на спеку, що зазвичай настає після проходження урагану. Всюди, куди сягало око, були руїни. Уціліла лише маленька червона комора поблизу сходів, що вели до укриття, де сховалася родина Джонсів. Підхопивши портфельчик, чоловік попрямував туди. Двоє розчахнутих дверцят і міцний ланцюг, який досі звисав із засувів, вказували на квапливу втечу з будинку. Він на мить зупинився і вдихнув запах, що йшов від темної землі підвалу; пахло грибами, торфом і трохи сечею. Він відчув, як прискорено закалатало серце. Там нікого не було. Мартін рушив до ферми — точніше, до того, що лишилося від неї.

Альберт

Альберт прокинувся. Перш ніж розплющити очі, він зрозумів, що не може рухатися: щось важке стиснуло йому груди. Десять удаліні хлопець розчув голоси Джонсів і по-

чав гучно кликати їх. Його здавлені легені насилу витримали три видихи, а потім він знепритомнів.

Отямившись, Альберт побачив сліпуче світло, що різало очі. Він гадки не мав, скільки часу пролежав непритомним, але цього разу вирішив діяти обережніше, щоб не зомліти вдруге. Констатував факт — неможливість рухатися. Дощатий настил, який, безсумнівно, обрушився з даху, повністю накрив його, однак він припустив, що зверху було ще щось — дуже важкий предмет. Лівою рукою хлопець намацав край не надто широкої дошки й дійшов висновку, що, ймовірно, на настил упав один із товстих брусів, на якому тримався курник. Задихаючись, він подихав ротом. Пекучий біль пронизував чоло в тому місці, де дерев'яні тріски здерли шкіру, а ніс був закладений шмарклями й кров'ю, заважаючи рознюхати удушливий пташиний сморід. Усе це громаддя здавлювало його, і він був певен, що ліва стопа зламана. Попри нерухомість, Альберт відчував, що вона затиснута й болить так, неначе звідти стирчали друзки скла. Біля своєї правої руки він розгледів теплий труп курки. Альберт заплакав, хоча розумів, що не слід піддаватися страху, і напружив мозок, силкуючись пригадати, як заспокоював себе, коли доводилося контролювати напади астми. Докладаючи неабияких зусиль, він вдихав повітря ротом — настільки глибоко, наскільки дозволяли масивні дошки, що давили на груди. «Дуже добре, Альберте, у тебе чудово виходить», — почувся йому голос матері, яка зазвичай допомагала йому під час нападів. Від думки про маму бажання плакати повернулося; він помітив, що на очі навернулися сльози, й відчув себе маленьким і дурненьким. Альберт мимоволі вдарив самого себе й здригнувся всім тілом, унаслідок чого розтрощена стопа затремтіла, змусивши його задихнутися від болю і втратити той слабкий контроль над диханням, якого йому зaledве вдалося досягти.

Ось чому впродовж наступних хвилин він заходився подумки рахувати кількість вдихів і видихів, уникаючи думати про маму. Зрештою йому вдалося розслабитися. Він повернув голову до правого плеча і вчергове подряпав лоба, коли спробував роздивитися щось в отвір між поваленими дошками.

Альберт був сільським хлопцем, тож зумів визначити за кутом падіння сонячних променів, що зараз трохи пізніше опівдня і торнадо розігнав усі хмари, які зранку нависали над землею. Також він подумав, що йому пофортунило, бо два дні тому сеньйор Джонс підстриг траву. Інакше він би не розгледів з лежачого положення чоловіка, який простував лукою. Йому одразу стало ясно, що це не сеньйор Джонс. На його грудях виблискував значок, а в руках незнайомиць тримав портфельчик. Стараючись якомога більше заповнити легені, Альберт зробив глибокий вдих і крикнув, проте з його губ зірвалося лише приглушене хрипіння. Чоловік перевів погляд на руїни загону для худоби та якусь секунду дивився у той бік. Альберт не сумнівався, що чоловік підійде до нього, але тієї миті курка, що раніше здавалася мертвою, ворухнулася під його правою рукою, полізла до тріщини між дошками й вискочила на луку. Незнайомець відвів очі й продовжив свій шлях до ферми. Альберт розридався, не переймаючись тим, що може захлинутися. Зрештою, він був певен, що помре.

Мартін

Наближаючись до ферми, Мартін розрізнив тихі схлипування відчаю. Такі звуки він чув десятки разів. Слова майже нічого не значили. Усі без винятку уцілілі після катастрофи розмовляли однаково. Застряглий у горлі голос намагався передати сміхотворний оптимізм і на-

дію, що народжувалася обезголовленою, стікала кров'ю і втрачала залишки сил, поки люди блукали серед завалів, шукаючи будь-що, будь-який привід сподіватися на краще й радіти сумнівній удачі вижити.

Дівчина років шістнадцяти підбирала з-під уламків яскраві шарфи, якими трусила, наче гімнастичними стрічками, й вішала собі на шию, лишаючи в повітрі хмаринки пилу. Вона побачила його першою і попередила родину, вказавши в його бік довгими пальцями з короткими нігтями, нафарбованими чорним лаком. Джонси пильно дивилися на нього крізь отвір, що утворився на місці розбитого вікна; на усіяній трісками луці вимальовувався силует незнайомця, що прямував до ферми. Мартін задоволено розглядав їх. Відзначив ще двох дітей: підлітка приблизно того ж віку, що й сестра, і хлопчика, якому й дванадцяти не виповнилося. Старший був одягнений у футболку з символікою якогось рок-гурту, а молодший мав надто довге волосся як для хлопця. Сеньйор Джонс не розчарував його. Він плакав, сидячи на зруйнованому підвір'ї. Мартін завважив, що на одну з найближчих сходинок чоловік поклав пляшку з водою, кілька плиток шоколаду й пістолет. Він підтримував голову обома руками, виражаючи цим жестом цілковиту безпорадність. Тим часом його старенька мати, яка влаштувалася поряд, утішала його, заколисуючи, мов малу дитину. За кілька кроків від них стояла жінка років сорока п'яти. Вона допитливо й зухвало дивилася на новоприбульця. Молода сеньйора Джонс, припустив він. Худа, вродлива, з рудуватим фарбованим волоссям, що не личило їй. Вона притискала до себе одну з тих маленьких дурних собачок, які гарчать без упину. Мартін ще раз пересвідчився, що значок на грудях впадає в око. Побачивши його, вся сім'я явно пожвавішала — вони відкинули всі предмети, які тримали в руках, і рушили до місця, де раніше

були двері, хоча в тій частині будинку майже вся стіна обвалилася. Сеньйора Джонс зреагувала першою. Не випускаючи собачку, вона обтрусилла блузу біля вирізу, трохи пригладила волосся і, сліпуче посміхаючись, почала спускатися назустріч Мартіну. Той посміхнувся у відповідь, ненавидячи її всією душею за те, що вона здатна заподіяти стільки лиха, посіяти стільки розпусти й жаху, розгнівати самого Господа. Він простяг руку і, перш ніж торкнутися її пальців, вирішив: хоча за традицією варто було б почати зі старої, цього разу він уб'є першою саме її.

Альберт

Альберт почув крики та постріли. Він широко розкрив очі й припинив плакати. Як не дивно, сьогоднішній день може стати для нього щасливим.

2. Вдача горянки

Академія ФБР, Квантіко, штат Вірджинія

Середа, 24 серпня 2005 р.

Амая Саласар знервовано совалася на стільці в другому ряду. Вона прийшла однією з перших до просторої зали, де мала відбутися лекція. Однак величезна кількість слухачів створювала загрозу тисняви. На відміну від попередніх занять, що проводилися виключно для європейських поліціантів, ця лекція анонсувалася як відкритий майстер-клас, відвідати який могли всі охочі агенти й кадети ФБР. Вистачило двох найбільш суворих поглядів з її арсеналу, аби відігнати від сусідніх місць двох агентів у ділових костюмах і пару кадетів, що вирізнялися блакитною спецформою і широкими усмішками. Їй хотілося самотності. З-поміж усіх заходів, передбачених програмою обміну, лекція спецагента Дюпре була найцікавішою. Судячи зі швидкості заповнення зали, вона була не єдиною, хто так вважав. Невдовзі до неї підійшла Герта — середнього віку інспекторка німецької поліції. Привітавшись теплою усмішкою, вона усілася поряд. Вони були єдиними жінками, що входили до складу групи європейських поліціантів. Зважаючи на прохолодний прийом із боку колег-чоловіків, видавалося природним, що ця жінка не відходила від неї відтоді, як вони приїхали сюди. Попервах Амая поводитися стримано. Герта подобалась їй, жінка була приємною і люб'язною, але, на смак Амаї,

здавалася надто говіркою. Вона не належала до категорії жінок, які чіпляються до співрозмовників із різними нісенітницями або безжально розпитують про особисте. Проте їй було достатньо двох сніданків, двох обідів та однієї автобусної поїздки з аеропорту, аби розповісти майже все про своє життя.

— Вдача горянки, — сказала Герта.

— Що?

— Закладаюся, що ти народилася в гірській місцевості. Мій чоловік виріс у горах, і він подібний до тебе. Мені важко витягати з нього слова.

— Насправді я вироста в долині.

Обидві засміялися в унісон. За останні чотири дні Герта витягла з неї значно більше інформації, ніж «кілька слів». Мабуть, вплинув емоційний фактор: значно легше відкривати душу тим, кого більше не побачиш. А може, інспекторка Герта Шнайдер уміла не лише розмовляти, а й слухати. Зрештою вона стала її повірницею: Амая поділилася з нею таємницями, яких ніколи й нікому не розкривала. Кілька разів вони розмовляли всю ніч, аж до світанку. Герта очолювала відділ убивств і керувала сорока п'ятьма особами, тридцять вісім з яких були чоловіками. Їй довелося виборювати своє місце й завойовувати належну повагу, але, попри це, вона ні на кого не тримала зла.

Перш ніж Герта встигла розпочати розмову, біля Амаї увісвся якийсь чоловік у костюмі.

— Інспекторко, я скрізь шукав вас. Гадав, що ви в кімнаті відпочинку, разом з усіма. — Його інтонація виражала удаваний докір, і для підсилення ефекту він обдарував її посмішкою, що застигла на його обличчі довше, ніж потрібно. Амая опустила очі, аби не бачити цього.

Емерсон був призначений її куратором на час проведення курсу. Його обов'язок полягав у тому, щоб показувати їй аудиторії, допомагати проходити навчання, супрово-

джувати, знайомити з різними інструкторами, надавати доступ — скориставшись власним комп'ютерним обладнанням і власним паролем — до інформації, необхідної для виконання практичних завдань, що пропонувалися учасникам курсу. Часом він робив спроби залицятися до неї...

— Так, я поспішила. Хотіла обрати хороше місце. Ця лекція особливо цікавить мене.

— Вона цікавить не лише вас, — зазначив Емерсон, роззирнувшись довкола й оглянувши майже повну залу. — Як бачите, наш агент Дюпре викликав неабиякий ажіотаж. Чи слухали ви його лекції раніше? Ви знайомі?

— Три роки тому я була на його лекції в Університеті Лойоли в Бостоні, де тоді навчалася. Простояла в черзі за автографом і потиснула йому руку. От і все. Згідно з програмою курсу, агент Дюпре проведе наступний семінар. Я хочу підготуватися.

Емерсон зверхньо усміхнувся і вигнув брову.

— Чи знаєте ви щось, чого я не знаю? — спитала вона, усвідомлюючи, що він жадає щось розповісти.

— Спецагент Дюпре дотримується власних методів. Для нього проведення занять не завжди означає те, що для інших. Він — очільник оперативної групи, а не викладач. Час від часу читає лекції або публікує статті, призначені лише для наших співробітників. Дюпре зробив виняток, погодившись брати участь у створенні групи «Європол».

— Ви працюєте з ним, чи не так?

— Не зовсім... — Було очевидно, що йому важко це визнати. — Інколи я супроводжую його людей під час поїздки. Я був би радий, якби це траплялося регулярно, і не виключаю такої можливості в майбутньому. Я входжу до складу команди підтримки Відділу комунікації разом з агенткою Стеллою Такер із групи Дюпре. Можна сказати, що я опосередковано працюю на нього... Поведінковий аналіз охоплює багато різних сфер. Оперативні групи

складаються з польових агентів-криміналістів, але є чимало інших аспектів розслідування, які необхідно висвітлювати тут, у кабінетах, аби надавати належну допомогу тим, хто шукає негідників далеко за межами цієї будівлі. — Він вимовив слово «негідники» так, неначе розмовляв з маленькою дівчинкою, а потім обдарував її однією зі своїх демонстративних усмішок. Побачивши, що це не справило бажаного ефекту, Емерсон діловим тоном провадив далі. — Слідчі, що працюють тут, належать до трьох оперативних груп. Звісно, я криміналіст, моя спеціальність — аналіз даних. Можливо, наша діяльність не надто вражає, але вона має вирішальне значення для розслідування.

Світло в залі почало тьмяніти, а шепотіння публіки поволі стихало — це відбувалося одночасно, ніби якийсь пристрій контролював обидва процеси. Нарешті запала тиша. Потужний прожектор ставав дедалі яскравішим, освітлюючи самотню кафедру посеред сцени.

З правого боку просценіуму з'явився агент Дюпре, пройшов сценою і став у чітко окреслене коло світла. То був худий елегантний чоловік; темне, коротке й охайно підстрижене волосся нагадало їй, що, побачивши його вперше, вона подумала про військове минуле. Біла шкіра підкреслювала темні кола під очима, які надавали йому дещо втомленого вигляду, неначе він від самого народження страждав на безсоння. Чоловік був одягнений у бездоганний темно-синій костюм, білу сорочку і краватку, що пасувала до загальної колірної гами; обличчя було ретельно поголене. Дюпре зупинився перед кафедрою і на якийсь міліметр посунув її, хоча жоден його жест не підтвердив, що він поклав на підставку папери з текстом своєї промови. Амая запитала себе, чи не залишив він його заздалегідь; ця деталь дозволила би їй скласти краще уявлення про вдачу й аналітичні здібності агента. Вона пообіцяла собі перевірити, чи забере він аркуші наприкінці лекції.

Згідно зі стислою біографічною довідкою, що наводилася в програмі, йому було сорок чотири роки, він народився у штаті Луїзіана й мав глибоку професійну підготовку з права, економіки, історії мистецтва, психології і криміналістики. Впродовж останнього року очолював одну з трьох груп польових агентів Підрозділу поведінкових наук ФБР, у якій сам пропрацював п'ять років. Дюпре підняв підборіддя, виставив одну ногу вперед і переніс вагу тіла на другу, постаравшись, аби руки зайняли природне положення вздовж тулуба. Потім він обвів поглядом присутніх в аудиторії. Позаду, за кілька рядів від неї, хтось почав аплодувати, але оплески відразу вщухли. Хоча очі Амаї були прикуті до сцени, вона розчула шурхотіння шовкових костюмів кількох агентів, які озирнулися і докірливо глянули на порушника. Їм не подобався шум: крики, виття, овації годилися хіба що для спорту.

Дюпре простягнув руку і постукав по мікрофону, внаслідок чого залю прокотився звук, подібний до гуркотіння грому. Він трохи нахилився над кафедрою, звів очі й звернувся до когось невидимого в глибині зали:

— Будь ласка, чи не могли би ви трохи освітити публіку? Якщо я не бачу вас, у мене виникає відчуття, ніби я розмовляю сам із собою. — Він смиренно усміхнувся. — А це відбувається дуже часто...

Це зауваження миттєво викликало симпатію слухачів, що здавалися значно більш розслабленими, коли освітлення стало достатньо яскравим, аби Дюпре міг розглядіти їхні обличчя.

Чоловік впивався в них очима, немовби шукаючи когось. Побачивши Амаю, він на кілька секунд затримав на ній погляд, після чого знову перевів його на кафедру. Це тривало одну блискавичну мить. Вона казала собі, що він, либонь, дивився на когось, хто сидів позаду. Аж тут завважила, що агент Емерсон пильно розглядає її. Він також

помітив той вияв уваги. Дюпре звернувся до публіки й розпочав промову:

— Всі ми знаємо, наскільки важливою є розробка віктимологічного профілю, що дозволяє нам досягнути мети шляхом аналізу вибору очевидних жертв. Але сьогодні я розповім вам про важливість формування характеристик гіпотетичних жертв, завдяки чому можна вийти на слід серійного вбивці. Спершу ми приділимо увагу типу жертви, який він обирає до того, як виявить себе або люди дізнаються про його існування.

У залі почувся звук, подібний до наполовину стриманого зітхання. Дюпре знову спрямував погляд на Амаю. Коли він заговорив, здавалося, що кожне слово адресоване їй.

— Згідно з поширеною думкою, злочин — це спосіб, завдяки якому вбивця позбавляється власного болю, оскільки він часто був жертвою, перш ніж стати агресором. Із-поміж усіх гіпотез найнебезпечнішою є така: всі вбивці хочуть, щоб їх затримали й спіймали, тож скоєні ними злочини — жажливий привід повернути увагу людей до їхніх страждань. Само собою, психічні захворювання не рахуються.

Амая почула, як Емерсон збентежено шепоче:

— Якого біса?..

Спецагент Дюпре трохи помовчав і звернувся до інших слухачів:

— Такі гіпотези проголошують, що жорстокість і варварські методи є лише способами виділитися. І вони не зупиняться, тому що нарешті зрозуміли, яким чином можна стати кимось непересічним, впливовим, значущим, і цей егоцентризм часто шкодить їм, адже, охоплені жагою визнання, вони втрачають пильність, ризикують і потрапляють у пастку. Але слід бути обережними, адже припущення — головний ворог слідчого і реальність доводить, що не всі серійні вбивці діють імпульсивно й ірраціонально. Насправді деякі з них достатньою мірою усвідомлюють

свої «специфічні риси» і нерідко вдаються до різноманітних хитрощів і маніпуляцій, аби збити зі сліду того, хто женеться за ними, — вони намагаються мислити за логікою поліціантів, тож змінюють декорації на місці події або підсовують фальшиві докази, навіюючи нам ілюзії і заважаючи побачити те, що сталося насправді. Вбивці такого ґатунку здатні роками виконувати свою зловісну роботу з надзвичайною обережністю — замітають сліди, ховають трупи, стараються, аби вбивство виглядало як зникнення, втеча, нещасний випадок чи самогубство, і з цією метою обирають жертв, що належать до групи ризику, осіб, чие щезнення може лишитися непомітним або не приверне зайвої уваги через соціальну маргінальність. Сюди належать наркомани, повії, жебраки, безхатченки, нелегальні мігранти або іноземці з нестабільним економічним становищем. Зловмисники здійснюють ретельний відбір, знаючи, що представники цих груп дуже часто переїжджають з місця на місце. Йдеться про особливість нашої великої країни, що суттєво ускладнює розслідування злочинів у США. Щоправда, це актуально і для вас, європейських поліціантів, з огляду на відкриття кордонів між країнами — членами ЄС, — мовив він, звертаючись до лівої частини зали, де сиділа Амая та її колеги. — Вбивця цього типу не має жодного наміру попастися на гачок; він може все життя грати роль порядного громадянина й не прагнути слави, бо вже самоствердився.

Після короткої мовчанки Дюпре зосередив погляд на Амаї і додав:

— Він відчуває задоволення і насолоджується владою, наче диявол, якому смішно, що люди не вірять у нього. — Він усміхнувся, і публіка наслідувала його приклад.

Амая удала, ніби не помічає косого погляду Емерсона, хоча навряд чи було можливо не почути слів Герти, яка нахилилася до неї і прошепотіла: